

TITO – VIĐENJA I TUMAČENJA

WPC

INSTITUT ZA NOVIJU ISTORIJU SRBIJE
INSTITUTE FOR RECENT HISTORY OF SERBIA

ARHIV JUGOSLAVIJE
ARCHIVES OF YUGOSLAVIA

BIBLIOTEKA „ZBORNICI RADOVA“

Br. 8

Za izdavače

Dr Momčilo Mitrović
Miladin Milošević, v. d. direktora

Redakcija

Dr Olga Manojlović Pintar (glavna i odgovorna urednica)
Dr Mile Bjelajac
Dr Radmila Radić

Sekretari redakcije

Mr Sanja Petrović Todosijević
Srđan Milošević

ISBN

978-86-7005-097-6

Izdavanje ovog zbornika pomogli su:

Ministarstvo prosvete i nauke Republike Srbije

Fondacija Friedrich Naumann

Fond za otvoreno društvo, Srbija

Balkan Trust for the Democracy

Department for the International Development of the Great Britain
Bayerische Staatsministerium für Wissenschaft, Forschung und Kunst

INSTITUT ZA NOVIJU ISTORIJU SRBIJE
ARHIV JUGOSLAVIJE

TITO – VIĐENJA I TUMAČENJA

zbornik radova

Beograd, 2011.

Sadržaj

PREGOVOR	9
UVOD	11

I DEO

TITO, JUGOSLAVIJA I JUGOSLOVENI

Latinka Perović, Josip Broz Tito: Različite istorijske perspektive	19
Drago Roksandić, „Bratstvo i jedinstvo” u političkom govoru jugoslovenskih komunista 1919–1945. godine	28
Jovo Bakić, Jugoslovenstvo Josipa Broza Tita: Kontinuitet ili diskontinuitet?	43
Milivoj Bešlin, Josip Broz Tito i jugoslovenski federalizam (1963–1974)	58

SARADNICI/PROTIVNICI

Katrin Litar Tavar, Tito: Glavna ličnost, vođa... uz druge. Ili kako dovesti u pitanje mit o imobilizmu za vreme socijalizma	89
Mira Radojević, Jugoslovenska posleratna emigracija i Josip Broz Tito. <i>Naša reč</i> o sukobu sa IB-om, 1948–1949.	101
Radmila Radić, Josip Broz Tito i patrijarsi Srpske pravoslavne crkve (Gavrilo, Vikentije i German)	117
Momčilo Isić, „Deset godina komunističkog raja”. Miloš Moskovljević o Titovim pogledima na ekonomsku politiku (<i>Dnevničke beleške 1949–1955. godine</i>)	135
Latinka Perović, Dobrica Ćosić o Josipu Brozu Titu. Skica za istraživanje političkog i intelektualnog odnosa	152
Goran Miloradović, Ljudi na strateškim mestima. Uzroci, posledice i smisao sukoba Josipa Broza Tita i Milovana Đilasa na Trećem (vanrednom) plenumu CK SKJ 1954. godine	199

ZAJEDNICE I IDENTITETI

Jan Pelikan, Pristup Titovog režima Kosovu krajem pedesetih godina	235
Marijana Stamova, Albanska manjina u Titovoj Jugoslaviji kao faktor u jugoslovensko-albanskim odnosima (1945–1953)	247
Božo Repe, Slovenci i Tito u prošlosti i danas	262
Husnija Kamberović, Josip Broz Tito i nacionalni identitet Muslimana u Bosni i Hercegovini – dva viđenja	274
Novica Veljanovski, Titove dileme o AVNOJ-u i o ustavnom uređenju Jugoslavije 1943–1946. godine. Sa posebnim osvrtom na Republiku Makedoniju	283
Branko Nadoveza, Uloga Josipa Broza Tita u definisanju srpskog etničkog prostora	297

PREDSTAVE SVAKODNEVICE

Igor Duda, „Rijetki trenuci odmora“. Tito i slobodno vrijeme	313
Slobodan Selinić, Pogledi Josipa Broza na neke probleme jugoslovenskog društva šezdesetih godina 20. veka	329
Ivana Dobrivojević, „Staro ne smije više nikad da se vrati“. Tito i privredna politika FNRJ 1945–1955. godine	347
Vera Gudac-Dodić, Između javnog i privatnog: Tito o svakodnevici žena u socijalizmu	360
Dragomir Bondžić, Titove titule. Josip Broz i naučne ustanove	372

II DEO

NAPUŠTANJE MARGINE: TITO I JUGOSLOVENSKA SPOLJNA POLITIKA

Tvrtko Jakovina, Tito's Yugoslavia as the Pivotal State of the Non-Aligned	389
Dragan Bogetić, Tito i nesvrstani. Iskušenja na putu stvaranja asocijacije vanblokovskih država	405
Vladimir Petrović, Havana 1979: Labudova pesma Titove lične diplomatije	416

PERCEPCIJE JUGOSLAVIJE I TITA U HLADNORATOVSKOM SVETU

Ivan Laković, Viđenje Tita u američkim dokumentima 1951–1958.	437
---	-----

Surjit Mansingh, Indian Perceptions of Marshall President Josip Broz Tito: Yesterday and Today	448
Anatolij Anikejev, Sovjetsko-jugoslovenski sukob 1948. godine. Loša volja Staljina ili svestan izbor Josipa Broza Tita. Problem interpretacije	461
Ondržej Vojtjehovski, Aktiviranje jugoslovenskih informbiroovaca u Čehoslovačkoj 1968. godine	466

OD OPŠTEG KA POJEDINAČNOM:

JUGOSLOVENSKA BILATERALNA POLITIKA

Milan Sovilj, Josip Broz Tito i čehoslovačka javnost 1945–1948. godine	489
Petar Dragišić, Tito i Austrijanci. Susreti Josipa Broza Tita sa vodećim ličnostima austrijske politike 60-ih i 70-ih godina	498
Saša Mišić, Poseta Josipa Broza Tita Italiji 1971. godine	505
Aleksandar Životić, Jugoslavija i nastanak Izraela 1945–1948.	522

III DEO

KULTURA SEĆANJA

Todor Kuljić, Titoizam: tri perspektive	539
Miroslav Jovanović, Tri Titove Jugoslavije: moćna, napredna i zločinačka. Tri kontekstualna okvira historiografskih tumačenja istorije socijalističke Jugoslavije	552
Mitja Velikonja, The Past With a Future. The Emancipatory Potential of Yugonostalgia	562
Vjekoslav Perica, Herojstvo, mučeništvo i karizma u civilnoj religiji titoizma. Proturječja između Titovog kulta i kulta narodnih heroja Jugoslavije	582

JOSIP BROZ I TITO U JAVNOM PROSTORU

Aleksandar Ignjatović, Otvaranje i popularizacija. Muzej 25. maj i transformacija prostora Dedinja	601
Ana Hofman, „Druga Tita rodila je vila“. Kako se pevalo (o) Titu	615
Tanja Petrović, Otac svih jugoslovenskih naroda i narodnosti. (Re)interpretacije patrijarhalne figure J. B. Tita u sećanjima bivših Jugoslovena	626
Martin Pogačar, Osavremenjivanje mita maršala Tita: Digitalne sadašnjosti poništenih prošlosti	639

REPREZENTACIJA I RETORIKA

Predrag J. Marković, Titova komunikaciona strategija kao politički činilac	655
Tatjana Petzer, Tito's Archipelagos: Liminal Spaces of the Third Path	670
Radina Vučetić, Između avangarde i cenzure. Tito i umetnost šezdesetih	684
Zoran Janjetović, Tito i popularna kultura	707
Nemanja Zvijer, Slika Josipa Broza Tita u partizanskom ratnom spektaklu	718
Dmitar Grigorov, Antititovske/antijugoslovenske karikature u Bugarskoj (1948–1953). Slučaj <i>Stršljen</i>	731

(DE)KONSTRUKCIJA HEROJSKOG NARATIVA

Aleksej Timofejev, Sovjetski uticaj i Josip Broz Tito uoči izbijanja ustanka u Jugoslaviji 1941. godine	741
Nikita Bondarev, Tito's Cult: Chronological Borders and Intensity	750
Milan Terzić, Titov vojni i politički uspon u Drugom svetskom ratu	755
Kosta Nikolić, „I posle Tita – Tito“. Održavanje i rušenje Titovog kulta u Srbiji 1980–1990.	760
Mihajlo Basara, Titov kult u Jugoslovenskoj narodnoj armiji	779
Bojan Dimitrijević, Jugoslovenska armija – oslonac Titovog kulta ličnosti u prvim posleratnim godinama	797
Aleš Gabrič, Titova podoba v slovenskih učbenikih	819
Dmitar Tasić, Josip Broz Tito na stranicama <i>Vojnoistorijskog glasnika</i>	830
Ljubica Jančeva, Ličnost Josipa Broza Tita u savremenoj makedonskoj istoriografiji	842

O AUTORIMA	848
----------------------	-----